

درس هفتم: افعال ناقصه

یازدهم مشترک

افعال ناقصه افعالی هستند که با بقیه ی افعال کمی فرق دارند، چون فاعل و مفعول ندارند و مربوط به جمله ی اسمیه می شوند؛ یعنی با مبتدا و خبر همراهند. پس حالت را می رسانند، نه این که بیانگر انجام کاری باشند. این افعال در زبان فارسی به افعال ربطی یا اسنادی معروفند.

افعال ناقصه:

کان، آیس، صار، أصیح و..

در کتب نظام جدید، فقط به این چند مورد اشاره شده. هر یک از این افعال مشخصاتی دارند که به آن ها اشاره می کنیم:

۱. کان

کان (ماضی): بود یكون (مضارع): می باشد کن (امر): باش

مثل افعال دیگر صیغه های مختلف دارند.

کان الجوّ بارداً. هوا سرد بود. لا تكونوا من الجاهلین. از نادان ها نباشید. کن صادقاً. راستگو باش.

نقش کلمات وابسته به این افعال در حوزه ی رشته های مشترک نظام جدید نیست و فقط ترجمه هایشان مهم است، اما صرفاً جهت اطلاع به یک مورد اشاره می کنیم. ← همان طور که گفته شد، این افعال با جمله ی اسمیه همراهند، پس یعنی مبتدا و خبر هم دارند، اما با اسمی دیگر: به جای مبتدا: اسم کان (یا اسم افعال ناقصه) و به جای خبر: خبر کان (یا خبر افعال ناقصه). در هر صورت یک چیزی در مورد یک چیز دیگر خبر می دهد. مثلاً در "کان الجوّ بارداً." بارداً در مورد الجوّ خبر می دهد.

ترجمه ی کان

۱. بود:

ترجمه ی اصلی است. مانند مثال بالا (کان الجوّ بارداً. هوا سرد بود.)

۲. است:

اگر "كان" در مورد خداوند یا یک امر کلی و همیشگی باشد، "است" ترجمه می کنیم. مثال: كانَ اللهُ عَالِماً. خُدا دانا است.

۳. داشت:

اگر بعد از "كان" لِ یا عِنْدَ بیاید، آن را "داشت" ترجمه می کنیم.

مثال: كانَ لي فُستانٌ جميلٌ. پیراهن زیبایی داشتم. (نمی گوییم: برای من پیراهن زیبایی بود.)

كانتَ عِنْدَ صَدِيقَتِي كِتابٌ. دوستم کتابی داشتم. (نمی گوییم: نزد دوستم کتابی بود.)

۴. همراه با مضارع: تشکیل دهنده ی ماضی استمراری:

كانَ + مضارع ← ماضی استمراری كانتَ فاطمةٌ تَكْتُبُ دَرَسَها. فاطمه درسش را می نوشت.

(نمی گوییم: فاطمه بود که درسش را می نوشت.)

۵. همراه با ماضی: تشکیل دهنده ی ماضی بعید:

كانَ + ماضی ← ماضی بعید

كانَ الطُّلابُ ذَهَبوا إلى القاعةِ لِقِراءةِ دُروسِهِم. دانش آموزان برای خواندن درس هایشان به سالن رفته بودند.

(نمی گوییم: دانش آموزان بودند که برای خواندن درس هایشان به سالن رفتند(یا رفته بودند).)

*توجه: در مورد شماره های ۴ و ۵ خود كانَ ترجمه نمی شود، بلکه همراه با فعل ماضی و مضارع موجود

در جمله ترجمه می شود.

ترجمه ی لیسَ و صارَ و أصبَحَ

-لیسَ: نیست. لیسَ الجَوُّ حاراً. هوا گرم نیست. لِمَذا لَسْتَ فَرِحاً؟ چرا شاد نیستی؟

-صارَ و أصبَحَ: شد، گشت، گردید.

صارَ (یا أصبَحَ) التلميذُ نَشِيطاً. دانش آموز، فعال شد.

حقیقی